

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СКЛАД БУДІВЕЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

В. А. Ціленко, здобувач

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Досліджуються питання правового регулювання відносин на будівельному ринку, регламентації діяльності його суб'єктів, включно з аспектами дозвільної системи. Досліджується сукупність форм і засобів правового впливу держави на діяльність суб'єктів будівництва.

Ключові слова: *будівельна діяльність, суб'єкти та об'єкти будівельної діяльності, відносини на будівельному ринку, будівельні правовідносини.*

Постановка проблеми. Поглиблення ринкових відносин, поступове і неухильне зміцнення ринку будівельної продукції в загальнонаціональному та регіональному масштабах, ставка на входження до системи світового ринку передбачають взаємозв'язок загальних цілей розвитку будівельного комплексу із заходами конкретного характеру, що забезпечують досягнення цих цілей у певні моменти часу. Звідси стратегічна спрямованість державного регулювання будівельним виробництвом при його зовнішньому поточному прояві. Аналізуючи результати реформування будівельного господарства за роки незалежності, можна зробити висновок про відставання можливостей будівельного комплексу від сучасних вимог ринку практично за всіма параметрами: товарним, господарським, матеріально-технічним, соціальним тощо. На практиці такий стан речей знайшов відображення в поверховому пристосуванні будівельних підприємств і організацій до умов ринкової економіки. Подолання цих вад зумовлює форми, структури, методи та інші характеристики державного регулювання галузі, здатні забезпечити системи прийняття рішень, ринкових за змістом і призначенням і доступних розумінню кожного працівника будівельних підприємств. В іншому випадку, що є характерним для сьогоденної ситуації, можливе превалювання адміністративного підходу над економічним, а це суперечить суті та вимогам ринкового саморегулювання. При цьому, як указує В. С. Щербина, при аналізі положень ГК та ЦК, що регулюють підрядні відносини в будівництві, привертають увагу не лише змістовні розходження в статтях, а і розбіжності в термінах [1, с. 414].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового регулювання відносин у різних сферах ринкової економіки завжди було на порядку

денному вчених-правознавців, зокрема, зазначені питання досліджували з різних точок зору О. М. Вінник, Д. В. Задихайло, В. К. Мамутов, В. М. Пашков, О. П. Подцерковний, В. А. Устименко, О. В. Шаповалова, В. С. Щербина тощо. Проте вказані науковці не приділяли достатньої уваги дослідженням усіх напрямів правового регулювання на будівельному ринку.

Формулювання цілей. Метою статті є дослідження правових засобів, які забезпечують ефективність правового регулювання відносин, що виникають на будівельному ринку.

Виклад основного матеріалу. Загальна спрямованість економічних реформ в Україні, стратегія та економічна політика уряду на сучасному етапі дозволяють стверджувати, що тенденція поглиблення ринкових відносин в умовах гармонізації взаємодії ринкового механізму і правового регулювання є стійкою і збережеться в перспективі. Правове регулювання має конкретний характер, оскільки завжди пов'язане з реальними відносинами, спрямоване на задоволення законних інтересів суб'єктів права та здійснюється за допомогою правових засобів, які забезпечують його ефективність. Воно гарантує доведення норм права до їх виконання. Правове регулювання реалізується через механізми — систему правових засобів і форм, а саме: норми права, правовідносини, акти реалізації та застосування норм права тощо. Воно являє собою державно-владний вплив на суспільні відносини за допомогою правових засобів з метою їхнього впорядкування, утвердження, охорони й розвитку.

Під правовим регулюванням розуміється сукупність різноманітних форм і засобів юридичного впливу держави на поведінку учасників суспільних відносин, що здійснюється з метою підкорення цієї поведінки встановленому в суспільстві правопорядку. За його допомогою досягаються встановлення й організація процесу реалізації прав та юридичних обов'язків різними суб'єктами суспільних відносин. Не випадково Д. В. Задихайло підкреслює, що в будь-якому випадку універсальним інструментом формування нормативно-правового середовища є арсенал його законодавчої техніки, за допомогою якого і конструюються ті засоби та механізми, що мають бути адекватними завданням і масштабу господарсько-правового регулювання. За рахунок кваліфікованого комбінування таких засобів та механізмів формуються відповідні правові режими господарювання, що набувають галузевої, територіальної або якісно-предметної локалізації в загальній сфері правового господарського порядку. У свою чергу, за рахунок застосування різних специфічних комбінацій засобів та механізмів господарсько-правового регулювання і відбувається процес подальшої предметної спеціалізації в господарському законодавстві. Такі засоби і механізми господарсько-правового регулювання можна розподілити переважно на дві основні групи: ті, що

стосуються регулювання господарсько-виробничих відносин, і ті, що стосуються реалізації організаційно-господарських відносин [2, с. 5–6]. З точки зору О. М. Вінник, забезпечення врахування публічних інтересів (суспільства в цілому, держави, територіальних громад, економічної конкуренції) та типових приватних інтересів учасників цих відносин (якщо ці інтереси є законними) здійснюється державою як організатором господарського життя в країні. Держава при цьому використовує різні форми і засоби. Як і в інших сферах економіки держава використовує такі форми управління у сфері капітального будівництва: нормативне регулювання; планування (насамперед щодо: 1) діяльності суб'єктів господарських відносин, які функціонують за державною формою власності або контролюються державою в особі уповноважених органів, та/або 2) фінансування інвестиційних проектів будівництва за рахунок державних коштів, кредитів, отриманих під гарантію Уряду України); управління поточними справами у сфері капітального будівництва (ліцензування; надання дозволів, пов'язаних з будівництвом об'єктів; забезпечення державної експертизи інвестиційних проектів будівництва та ін.); контроль за дотриманням учасниками інвестиційної діяльності встановлених державою вимог у сфері капітального будівництва [3].

Із точки зору системного підходу, правове регулювання будівництва варто розглядати як комплекс заходів державних органів законодавчого, виконавчого і контрольного характеру, спрямованих на стабілізацію та адаптацію чинної економічної системи до мінливих умов розвитку країни. Таке його розуміння дає можливість розкрити зміст державного регулювання галузі з позиції системного підходу до організаційно-господарських повноважень, що включає такі положення: формулювання цілей та завдань розвитку будівельного комплексу; визначення об'єктів регулювання; організація організаційно-господарської системи; виділення суб'єктів організаційно-господарських повноважень і формування їх структури; розмежування функцій і вибір необхідних методів регулювання; оцінювання результатів правового регулювання.

Вирішення значних проблем підприємств будівельного комплексу, поставлених сучасним етапом економічного розвитку країни, вимагає від кожного регіону обґрунтованого вибору найбільш доцільних і перспективних напрямів наукових досліджень та створення умов для широкого практичного використання їх результатів. Будівельні правовідносини, підкреслює О. М. Вінник, можна характеризувати як врегульовані правом господарські відносини з організації, управління та безпосереднього здійснення капітального будівництва. Ці правовідносини є комплексними, що зумовлено складністю господарської діяльності в галузі капітального будівництва. Комплексність будівельних правовідносин полягає в тому, що вони включають: підрядні відносини щодо здійснення і виробництва вишукувальних і проектних

робіт; відносини щодо будівельних підрядів; відносини щодо будівельних поставок; відносини щодо надання послуг, пов'язаних із капітальним будівництвом. Комплексність правовідносин з капітального будівництва передбачає наявність у них основної діяльності, що регулюється правом. Це проєктна та будівельна діяльність (проєктні та будівельні підряди). Матеріальний зміст цих правовідносин полягає у виконанні і здачі організацією-підрядником замовленої роботи, а також прийнятті та оплаті її замовником [3, с. 534–535].

Учасники правовідносин з капітального будівництва можуть виконувати різні функції і залежно від цього отримувати відповідне найменування, а саме: 1) інвестор — це суб'єкт інвестиційної діяльності у сфері капітального будівництва, який приймає рішення про вкладення власних, позичкових або залучених коштів (інвестицій) в об'єкти інвестування, що належать до основних фондів; 2) замовник — це суб'єкт інвестиційної діяльності в галузі капітального будівництва, що замовляє у підрядника виконання проєктно-вишукувальних, будівельних та пов'язаних з ними робіт. У ролі замовника може виступати сам інвестор або уповноважена ним особа, в тому числі консалтингова та/або інжинірингова організація, що спеціалізується на будівництві; 3) підрядник — організація чи індивідуальний підприємець, що на договірних засадах за плату підряджається виконувати на замовлення замовника проєктно-вишукувальні, будівельні та пов'язані з ними роботи [3, с. 536]. При цьому, підкреслює Г. М. Шовкопляс, серед учасників інвестиційної діяльності інвестор ризикує не лише тому, що ініціює й фінансує цю діяльність, а й з огляду на те, що в нього не існує реальних можливостей ефективно контролювати якість будівельних робіт і їх належне виконання [4, с. 15].

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» (статті 5, 7) інвестор — це суб'єкт, який приймає рішення про інвестування капіталовкладень (власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей) в об'єкти будівництва. Інвесторами можуть бути громадяни і юридичні особи України та іноземних держав, а також держави в особі їх уповноважених органів. Закон закріплює права та обов'язки інвестора. Він, зокрема, самостійно визначає цілі, напрями, види й обсяги інвестицій, залучає для їх реалізації на договірній основі будь-яких учасників інвестиційної діяльності, у тому числі шляхом організації конкурсів і торгів. Інвестор має право володіти, користуватися і розпоряджатися об'єктами та результатами інвестицій відповідно до законодавства, має право передавати ці повноваження на основі договорів іншим суб'єктам у встановленому порядку. До обов'язків інвестора, зокрема, належать одержання необхідного дозволу або узгодження відповідних державних органів на будівництво, одержання позитивного висновку комплексної державної експертизи щодо додержання в проєктах бу-

дівництва нормативів з питань санітарної безпеки населення, екології, охорони праці, енергозбереження, пожежної безпеки та інших.

Крім суб'єктів господарсько-виробничих відносин, що здійснюють будівництво і виконують функції замовників, підрядників, інвесторів тощо, суб'єктами будівельної діяльності є також суб'єкти організаційно-господарських повноважень. Такими суб'єктами є: КМУ, Мінрегіонбуд, його управління, відділи обласних і районних державних адміністрацій, інспекції державного архітектурно-будівельного контролю, а також районні й обласні державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

І дійсно, окремі дослідники включають до суб'єктного складу відносини, зокрема у капітальному будівництві підрядним способом за державні кошти: державу в особі уповноважених органів виконавчої влади, територіальну громаду в особі органів місцевого самоврядування (замовники); будівельні організації (генеральний підрядник та підрядник) [5].

Будівельний підрядник виконує визначені (замовлені) замовником будівельні роботи, кінцевим результатом яких є закінчений будівництвом, тобто готовий до експлуатації, об'єкт.

Крім того, відповідно до Закону України «Про архітектурну діяльність» суб'єктами архітектурної діяльності є архітектори, інші особи, які беруть участь у підготовці і розробленні містобудівної документації, проектною документації для будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту будинків і споруд, благоустрою, ландшафтних та садово-паркових об'єктів, науково-дослідній і викладацькій роботі, замовники проектів та будівництва об'єктів архітектури, підрядники на виконання проектних і будівельних робіт, виробники будівельних матеріалів, виробів та конструкцій, власники і користувачі об'єктів архітектури, а також органи влади, що реалізують свої повноваження у сфері містобудування.

Очевидно, що їх також можна віднести до переліку суб'єктів будівельної діяльності та визнати учасниками будівельного ринку.

У сфері житлового будівництва основними суб'єктами відносин є управитель, установник управління, забудовник і страховик. Кожен з учасників сфери житлового будівництва може виступати та одночасно поєднувати різні якості. Установник управління є довірителем та може бути позичальником у межах механізму ФФБ або власником сертифікатів механізму ФОН. Управитель — замовником будівництва, позикодавцем або емітентом сертифікатів ФОН. Забудовник — генеральним підрядником та замовником будівництва. При цьому законодавець не завжди чітко розмежовує наведені ролі суб'єктів житлового будівництва [6]. Контроль за діяльністю управителів з приводу виконання умов дозвільних документів здійснюється Національним банком України та Державною комісією з регулювання ринків фінансових

послуг. Подібна ситуація не може вважатися прийнятною з огляду на потребу консолідації функцій з регулювання діяльності управителів у межах єдиного державного органу, завданням якого буде нагляд за діяльністю управителів, гарантування прав інвесторів та впровадження спеціального підзаконного регулювання у сфері інвестування у житлове будівництво.

Будівельні правовідносини мають складну за складом елементів структуру, оскільки крім суб'єктів включають й об'єкти.

Об'єктами будівельного ринку є: будівельна продукція (будови, споруди тощо); будівельні машини та механізми; транспортні засоби; матеріали, вироби, конструкції; капітал (інвестиції); земельні ділянки; інформація тощо. У зв'язку з цим інфраструктура будівельного комплексу включає в себе: банки; біржі, в тому числі товарно-сировинні, трудових ресурсів, фондові, нерухомості тощо; брокерські контори; інвестиційні фонди; агентські, посередницькі, рекламні, інформаційні служби; інженерно-консультаційні центри; венчурні фонди; фонди та програми підтримки малого бізнесу; органи державного контролю.

Згідно з Законом України «Про архітектурну діяльність» можна встановити таке поняття, як «інжинірингова діяльність» у сфері будівництва (інжиніринг) — діяльність з надання послуг інженерного та технічного характеру, до яких належать проведення попередніх техніко-економічних обґрунтувань і досліджень, експертизи проекту, розробка програм фінансування будівництва, організація виготовлення проектної документації, проведення конкурсів і торгів, укладання договорів підряду, координація діяльності всіх учасників будівництва, а також здійснення технічного нагляду за будівництвом об'єкта архітектури та консультації економічного, фінансового або іншого характеру. Зазначене дає нам змогу розширити об'єкти будівельної діяльності, в тому числі і будівельного ринку.

Державний контроль на будівельному ринку включає в себе: контроль за попитом і пропозицією на державне будівництво; контроль за використанням капіталовкладень, що фінансуються з державного бюджету; контроль за виконанням нормативних документів проектувальниками та підрядниками.

Так, згідно зі ст. 11 Закону України «Про архітектурну діяльність» під час будівництва об'єкта архітектури здійснюється авторський та технічний нагляд.

Технічний нагляд забезпечується замовником та здійснюється особами, які мають відповідний кваліфікаційний сертифікат.

Авторський нагляд здійснюється архітектором — автором проекту об'єкта архітектури, іншими розробниками затвердженого проекту або уповноваженими ними особами. Авторський нагляд здійснюється відповідно до законодавства та договору із замовником.

Крім того, відповідно до Закону України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності» (ст. 2) суб'єкти містобудування, які здійснюють проектування об'єктів, експертизу проектів будівництва, несуть відповідальність у вигляді штрафу за передачу замовнику проектної документації для виконання будівельних робіт на об'єкті будівництва, розробленої з порушенням вимог законодавства, містобудівної документації, вихідних даних для проектування об'єктів містобудування, будівельних норм, державних стандартів і правил, у тому числі за нестворення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення, незабезпечення приладами обліку води і теплової енергії, а також за зниження категорії складності об'єкта будівництва.

Такими спеціальними *суб'єктами будівельної діяльності* є: проектні організації та експертні організації.

Крім того, зазначений перелік дозволяє нам уточнити перелік окремих видів будівельної діяльності: проектування об'єктів будівництва та експертизу проектів будівництва.

Відповідно до Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи, затвердженого постановою КМУ від 11.05.2011 р. № 560, під терміном «проект будівництва» слід розуміти проектну документацію об'єктів архітектури, розроблену для нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту будинків і споруд, технічного переоснащення об'єктів виробничого призначення на таких стадіях проектування, як техніко-економічне обґрунтування, техніко-економічний розрахунок, ескізний проект, проект, робочий проект.

Метою проведення експертизи проектів будівництва є визначення якості проектних рішень шляхом виявлення відхилень від вимог до міцності, надійності та довговічності будинків і споруд, їх експлуатаційної безпеки та інженерного забезпечення, у тому числі до доступності осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення, санітарного і епідеміологічного благополуччя населення, охорони праці, екології, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, енергозбереження і енергоефективності, кошторисної частини проекту будівництва. Експертиза є завершальним етапом розроблення проектів будівництва.

Одночасно такі суб'єкти містобудування, що є замовниками будівництва об'єктів (у разі провадження містобудівної діяльності), або ті, що виконують функції замовника і підрядника, несуть відповідальність у вигляді штрафу за такі правопорушення: 1) виконання підготовчих робіт без повідомлення про початок їх виконання, а також наведення недостовірних даних у такому повідомленні; 2) виконання будівельних робіт без повідомлення про початок їх

виконання або будівництво індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків, господарських (присадибних) будівель і споруд, прибудов до них, громадських будинків I та II категорій складності, закінчене у період з 05.08.1992 р. до 12.03.2011 р. без дозволу на виконання будівельних робіт, а також наведення недостовірних даних у такому повідомленні; 3) виконання підготовчих робіт без реєстрації декларації про початок виконання таких робіт, якщо зазначені роботи не виконувалися на підставі зареєстрованої декларації про початок виконання будівельних робіт чи дозволу на виконання будівельних робіт, а також наведення недостовірних даних у декларації про початок виконання підготовчих робіт; 4) виконання будівельних робіт без реєстрації декларації про початок виконання таких робіт, а також наведення недостовірних даних у зазначеній декларації: а) на об'єктах I категорії складності; б) на об'єктах II категорії складності; в) на об'єктах III категорії складності; 5) виконання будівельних робіт без отримання дозволу на їх виконання: а) на об'єктах IV категорії складності; б) на об'єктах V категорії складності; 6) експлуатація або використання об'єктів будівництва, не прийнятих в експлуатацію, а також наведення недостовірних даних у декларації про готовність об'єкта до експлуатації чи акті готовності об'єкта до експлуатації: а) об'єктів I категорії складності; б) об'єктів II категорії складності; в) об'єктів III категорії складності; г) об'єктів IV категорії складності; д) об'єктів V категорії складності; 7) незабезпечення замовником здійснення технічного нагляду у випадках, коли такий нагляд є обов'язковим згідно із законодавством; 8) незабезпечення замовником здійснення авторського нагляду у випадках, коли такий нагляд є обов'язковим згідно із законодавством; 9) неподання чи несвоєчасне подання замовником інформації про передачу права на будівництво об'єкта іншому замовнику, зміну генерального підрядника чи підрядника, осіб, відповідальних за проведення авторського і технічного нагляду, відповідальних виконавців робіт, а також інформації про початок виконання підготовчих чи будівельних робіт та про введення в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта у випадках, коли подання такої інформації є обов'язковим згідно із законодавством.

Суб'єкти містобудування, які виконують будівельні роботи, несуть відповідальність у вигляді штрафу за такі правопорушення: 1) виконання підготовчих робіт без повідомлення про початок їх виконання, а також наведення недостовірних даних у такому повідомленні; 2) виконання будівельних робіт без повідомлення про початок їх виконання, а також наведення недостовірних даних у зазначеному повідомленні; 3) виконання підготовчих робіт без реєстрації декларації про початок виконання таких робіт, якщо зазначені роботи не виконувалися на підставі зареєстрованої декларації про початок виконання будівельних робіт чи дозволу на виконання будівельних робіт без реєстра-

ції декларації про початок виконання таких робіт; 4) виконання будівельних робіт без реєстрації декларації про початок виконання таких робіт: а) на об'єктах I категорії складності; б) на об'єктах II категорії складності; в) на об'єктах III категорії складності; 5) виконання будівельних робіт без отримання дозволу на їх виконання: а) на об'єктах IV категорії складності; б) на об'єктах V категорії складності; 6) ведення виконавчої документації з порушенням будівельних норм, державних стандартів і правил; 7) застосування будівельних матеріалів, виробів і конструкцій, що не відповідають державним нормам, стандартам, технічним умовам, проектним рішенням, а також тих, що підлягають обов'язковій сертифікації, але не пройшли її; 8) виконання будівельних робіт з порушенням вимог будівельних норм, державних стандартів і правил або затверджених проектних рішень.

Висновки. Об'єктами будівельного ринку є: будівельна продукція (будови, споруди тощо); будівельні машини та механізми; транспортні засоби; матеріали, вироби, конструкції; капітал (інвестиції); земельні ділянки; інформація тощо. У зв'язку з цим інфраструктура будівельного комплексу включає в себе: банки; біржі, в тому числі товарно-сировинні, трудових ресурсів, фондові, нерухомості тощо; брокерські контори; інвестиційні фонди; агентські, посередницькі, рекламні, інформаційні служби; інженерно-консультаційні центри; венчурні фонди; фонди та програми підтримки малого бізнесу; органи державного контролю.

У широкому розумінні суб'єктами будівельного ринку є, по-перше, інвестори; замовники; підрядники; проектно-дослідні організації; науково-дослідні інститути; підприємства промисловості будівельних матеріалів, виробів, конструкцій; підприємства будівельного та дорожнього машинобудування; підприємства — виготовлювачі технологічного, енергетичного та іншого обладнання.

По-друге, в контексті архітектурної діяльності, архітектори, інші особи, які беруть участь у підготовці і розробленні містобудівної документації, проектно-дослідної документації для будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту будинків і споруд, благоустрою, ландшафтних та садово-паркових об'єктів, науково-дослідній і викладацькій роботі, замовники проектів та будівництва об'єктів архітектури, підрядники на виконання проектних і будівельних робіт, виробники будівельних матеріалів, виробів та конструкцій, власники і користувачі об'єктів архітектури, а також органи влади, що реалізують свої повноваження у сфері містобудування.

По-третє, в контексті житлового будівництва, управитель, установник управління, забудовник і страховик.

Спеціальними суб'єктами будівельної діяльності є: проектні організації та експертні організації.

Зазначений перелік дозволяє нам уточнити окремі види будівельної діяльності: проектування об'єктів будівництва та експертизу проектів будівництва.

При цьому дозвільна діяльність суб'єктів містобудування полягає в такому, по-перше, в отриманні замовником дозволу на виконання підготовчих робіт та виконання будівельних робіт. По-друге, у забезпеченні замовником реєстрації декларації про початок виконання підготовчих робіт. По-третє, у забезпеченні замовником прийняття в експлуатацію об'єктів будівництва. По-четверте, забезпечення замовником здійснення технічного нагляду та авторського нагляду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Щербина В. С. Господарське право : підручник. — 2-ге вид., переробл. і допов. / В. С. Щербина. — К. : Юрінком Інтер, 2005. — 592 с.
2. Засоби та механізми господарсько-правового регулювання : кол. монографія / за наук. ред. Д. В. Задихайла. — Х. : Юрайт, 2013. — 416 с.
3. Вінник О. М. Господарське право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — 2-ге вид., змін. та допов. / О. М. Вінник. — К. : Правова єдність, 2009. — 766 с.
4. Шовкопляс Г. М. Регулювання господарських правовідносин при фінансуванні будівництва житла : монографія / Г. М. Шовкопляс. — Х. : ТОВ «Оберіг», 2011. — 152 с.
5. Гриценко Г. М. Правове регулювання капітального будівництва за державні кошти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Г. М. Гриценко. — Донецьк, 2011. — 17 с.
6. Радченко Л. І. Цивільно-правове регулювання відносин у сфері житлового будівництва : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Л. І. Радченко. — К., 2009. — 20 с.

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ СТРОИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: СОСТАВ СТРОИТЕЛЬНЫХ ПРАВООТНОШЕНИЙ

Циленко В. А.

Исследуются вопросы правового регулирования отношений строительного рынка, регламентации деятельности его субъектов, включая аспекты разрешительной системы. Исследуется также совокупность форм и средств правового воздействия государства на деятельность субъектов строительного рынка.

Ключевые слова: *строительная деятельность, субъекты и объекты строительной деятельности, отношения на строительном рынке, строительные правоотношения.*

LEGAL REGULATION OF CONSTRUCTION ACTIVITY: COMPOSITION OF LEGAL RELATIONS

Tsilenko V. A.

The article investigates the questions of the legal regulation of the construction market, its subject's activity relations, including aspects of the licensing system. We also study the set of forms and legal state impact on the activity of the actors of the construction market.

Key words: *construction activities, subjects and objects of construction activities, the legal regulation, building relationship, facilities of construction market.*

УДК 346.12

ПРАВОВА ТА ФУНКЦІОНАЛЬНА ПРИРОДА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН

Е. В. Череповський, здобувач

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Досліджено питання правової природи організаційно-господарських повноважень, з'ясовується коло суб'єктів організаційно-господарських повноважень та їх господарська компетенція в контексті проблематики державного регулювання господарської діяльності.

Ключові слова: *організаційно-господарські відносини, суб'єкти організаційно-господарських відносин, господарська компетенція, правова природа організаційно-господарських повноважень.*

Постановка проблеми. Відповідно до ч. 6 ст. 3 ГК України під організаційно-господарськими відносинами розуміються відносини, що складаються між суб'єктами господарювання, з одного боку, та суб'єктами організаційно-господарських повноважень у процесі управління господарською діяльністю — з другого. При цьому В. К. Мамутов у своїх ранніх працях пропонував називати правовідносини між підприємством і вищим господарським органом господарсько-управлінськими [1, с. 112], і тому окремі науковці продовжують використовувати зазначену термінологію. Терміни «організаційно-господарські відносини», «організаційно-господарські зобов'язання» є тісно пов'язаними, що віддзеркалює зв'язок явищ, які позначаються цими термінами.